

Mirjana Kondor-Langer
dipl. kriminalist, vođa grupe za krvne delikte,
Policajska uprava zagrebačka, MUP RH

**NEKE RAZLIKE IZMEĐU POČINITELJA UBOJSTAVA U OBITELJI
S OBZIROM NA POČINITELJEVO SAMOUBOJSTVO
POST DELICTUM**

Fenomenološki gledano, svi pojavni oblici kriminaliteta, a naročito teži modaliteti nasilja, posebno ubojstva i teška ubojstva s posebnim naglaskom na ona u obitelji imaju destruktivni utjecaj na socijalnu sredinu. S fenomenološke strane postoje različiti modaliteti ubojstava u obitelji, dok se s etiološke strane može reći da na počinitelja ubojstava u obitelji djeluje više egzogenih i endogenih čimbenika. Stoga se u radu analiziraju neke razlike između počinitelja koji su nakon ubojstva u obitelji počinili samoubojstvo i onih koji nisu i to s obzirom na vrstu obiteljskog odnosa, sredstvo počinjenja samoubojstva, neke osobne i ekonomske karakteristike te utjecaj opojnih sredstava i bolesti počinitelja s ciljem da se utvrdi da li i po kojim karakteristikama se razlikuju počinitelji koji nakon ubojstva u obitelji čine samoubojstvo i onih koji to ne čine kako bi se u budućnosti i taj aspekt uzeo u obzir u promišljanjima oko prevencije obiteljskih ubojstava te kako počinitelji u slučajevima nemogućnosti sprječavanja takvih ubojstava svojim samoubojstvima ne bi izbjegli zasluženu kaznu.

Ključne riječi: obitelj, ubojstva u obitelji, počinitelj, samoubojstvo, prevencija.

1. UVOD

Za obitelj se svakako može reći da je primarna i najvažnija sredina svakog ljudskog bića. Obitelj bi trebala biti mjesto sigurnosti i izvor pozitivnih vrijednosti. Nažalost nisu sve obitelji takve. U svakoj obitelji prije ili kasnije, rijeđe ili češće dolazi do raznih nesuglasica i sukoba za koje bi se moglo reći

da su normala pojava. Međutim u pojedinim obiteljima nesuglasice i sukobi dobivaju destruktivniju dimenziju koja rezultira nasiljem u obitelji, a u najtežim slučajevima rezultira obiteljskim ubojstvima. Takvi događaji najčešće izazivaju uznemirenje građana, ali i osobitu pažnju medija.

U pojedinim slučajevima počinitelj osim što usmrćuje sebi bliske osobe usmrćuje i sebe. Etiološki gledano može se reći da na počinitelja ubojstva u obitelji djeluje više egzogenih i edogenih čimbenika. Na tom području do sada je provedeno niz istraživanja vezanih za različite aspekte ubojstva u obitelji, općenito, ali i za ubojstva u obitelji nakon kojih je uslijedilo samoubojstvo počinitelja. U Hrvatskoj znanstvenici su se (Kovčo, 1996; Dundović, 2005, Singer, 2005 i dr.; Pavliček, Milivojević Antoliš, Matijević 2012) bavili pojedinim aspektima kompleksnih odnosa u obitelji, dok su se inozemni znanstvenici (Liem and Roberts, 2009; Liem, de Veta, Koenraadta, 2010; Bridges and Lester, 2011; Liem, Catherine Barber ,Markwalder , Killias, Nieuwbeerta; 2011) bavili i ubojstvima u obitelji nakon kojih je uslijedilo samoubojstvo počinitelja.

Naglasak u ovom članku stavljen je na utvrđivanje nekih razlika između počinitelja ubojstava u obitelji koji su nakon ubojstva počinili samoubojstvo i onih koji nisu s ciljem utvrđivanja da li i po kojim karakteristikama se razlikuju počinitelji koji nakon ubojstva u obitelji čine samoubojstvo i onih koji to ne čine kako bi se u budućnosti i taj aspekt uzeo u obzir u promišljanjima oko prevencije obiteljskih ubojstava.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Uzorak istraživanja činili su policijski spisi ubojstava i teških ubojstava u obitelji koja su počinjena na području Republike Hrvatske u razdoblju od 1.1.2005. do 31.12.2010. godine. Analizirano je ukupno 113 spisa koji se odnose na ubojstva i teška ubojstva u obitelji. Provedenim istraživanjem obuhvaćeno je ukupno 113 počinitelja i 128 žrtava obzirom da je u nekoliko događaja isti počinitelj usmrtno više žrtava.

Podatci iz spisa prikupljeni su uz pomoć posebno konstruiranog upitnika, a potom su statistički obrađeni u statističkom programu SPSS 16.0 te su po dovršenoj statističkoj obradi izrađene kontingencijske tablice koje su sažete i analizirane deskriptivnom metodom dok je statistička značajnost kod pojedinih ukrštenih varijabli mjerena Hi-kvadrat testom. Za potrebe provedenog istraživanja korištena je posljedna novelirana definicija obitelji iz čl. 89. st. 30. Kaznenog zakona iz 1997. godine po kojoj se članovi obitelji smatraju bračni i izvanbračni drug, bivši bračni i izvanbračni drug, rođak po krvi u ravnoj lozi, posvojenik i posvojitelj, rođak u pobočnoj liniji do trećeg stupnja zaključno i srodnik po tazbini do drugog stupnja zaključno. Ta definicija proširena je odnosima između djece jednog roditelja (polubraća i polusestre) kao i odnosima drugog roditelja prema djeci svojeg sadašnjeg ili bivšeg bračnog ili izvanbračnog druga. Također

je za potrebe ovog istraživanja korištena definicija pojma izvanbračne zajednice iz Obiteljskog zakona iz 2003. godine po kojem se izvanbračnom zajednicom smatra životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

Na taj način prikupljene su specifične karakteristike počinitelja ubojstava i teških ubojstava u obitelji, a obzirom da je skoro 1/3 počinitelja nakon ubojstva u obitelji počinila samoubojstvo dodatno su analizirane neke razlike između počinitelja koji su nakon ubojstva u obitelji počinili samoubojstvo i onih koji nisu i to s obzirom na vrstu obiteljskog odnosa, sredstvo počinjenja samoubojstva, neke osobne i ekonomske karakteristike te utjecaj opojnih sredstava i bolesti počinitelja.

3. REZULTATI I RASPRAVA

3.1. Odnos počinitelja i žrtve

Najveći broj ubojstava u obitelji u analiziranom uzorku počinjen je na štetu bračnih drugova i rođaka po krvi u ravnoj lozi. Podatci su pokazali kako je od ukupno 10 izvanbračnih drugova koji su počinili ubojstvo u obitelji njih 40 % *post delictum* počinilo samoubojstvo. Također i kod bračnih drugova pronalazi se isti podatak odnosno od ukupno 45 bračnih drugova – počinitelja ubojstva u obitelji njih 40 % je počinilo samoubojstvo. Nadalje, kod počinitelja koji su sa žrtvom bili rođaci po krvi u ravnoj lozi (najveći broj obuhvaća odnose roditelj i dijete i obrnuto) vidljivo je kako od ukupno 41 počinitelja najveći broj njih odnosno 80,5 % *post delictum* nije počinilo samoubojstvo. Niti jedan od ukupno 6 počinitelja rođaka sa žrtvom u pobočnoj liniji do trećeg stupnja zaključno *post delictum* nije počinio samoubojstvo kao niti jedan od ukupno troje počinitelja srodnika po tazbini do drugog stupnja zaključno.

Iako se kod bivših bračnih i izvanbračnih drugova istraživanjem pronalaze male frekvencije vidljivo je kako je jedan bivši bračni drug – počinitelj nakon ubojstva počinio samoubojstvo te kako su od ukupno četiri bivša izvanbračna druga njih troje *post delictum* počinili samoubojstvo.

U odnosu između obiteljskog svojstva počinitelja prema žrtvi i počiniteljevog samoubojstva *post delictum* kao kriterijske varijable vidljivo je da postoji statistička značajnost ($\chi^2=17,635$, $df=9$, $p=,040$). Slično, u istraživanju (Bridges & Lester; 2011) provedenom u SAD-u pronađeno je da se od ukupnog broja slučajeva ubojstva praćenih samoubojstvom u 1 231 slučaju radilo o ubojstvu i samoubojstva između bračnih drugova dok je nakon toga slijedilo 330 ubojstava praćenih samoubojstvom između rođaka po krvi u ravnoj lozi (roditelja i djece i obratno). Isto tako nakon ubojstva supružnika česte su suicidalne ideje i neuspješni pokušaji samoubojstva (Dutton i Kerry; 1999).

Iz dobivenih rezultata moglo bi se zaključiti da ukoliko se ubojstvo u

obitelji počini između bračnih ili izvanbračnih supružnika, ali i između bivših bračnih i izvanbračnih supružnika postoji veća vjerojatnost da će počinitelj nakon počinjenog ubojstva počiniti samoubojstvo nego ukoliko se ubojstva čine između rođaka i srodnika. Jedan od razloga tome vjerojatno je povezan i sa počiniteljevom motivacijom vezanom za sam čin ubojstva kao što je primjerice ljubomora, strah od napuštanja, želja za brakorazvodom ili brakorazvod. Obzirom da je ukupan broj žrtava veći od broja počinitelja u tablici koja slijedi uzeto je samo jedno svojstvo počinitelja prema žrtvi.

Tablica 1.

Obiteljsko svojstvo počinitelja prema žrtvi u odnosu na počiniteljevo samoubojstvo *post delictum*

obiteljsko svojstvo počinitelja prema žrtvi		počinitelj je nakon ubojstva počinio samoubojstvo		ukupno	statistika		
		ne	da		χ^2	df (stupnjevi slobode)	značajnost
bračni drug	ap.	27	18	45	17,635	9	,040
	%	60%	40%	100%			
izvanbračni drug	ap.	6	4	10			
	%	60%	40%	100%			
bivši bračni drug	ap.	0	1	1			
	%	/	100%	100%			
bivši izvanbračni drug	ap.	1	3	4			
	%	25,0%	75,0%	100%			
rođak po krvi u ravnoj lozi	ap.	33	8	41			
	%	80,5%	19,5%	100%			
rođak u pobočnoj liniji do trećeg stupnja zaključno	ap.	6	0	6			
	%	100%	/	100%			
srodnik po tazbini do drugog stupnja zaključno	ap.	3	0	3			
	%	100%	/	100%			
posinak	ap.	0	1	1			
	%	/	100%	100%			
očuh	ap.	1	0	1			
	%	100%	/	100%			
polubrat	ap.	1	0	1			
	%	100%	/	100%			
ukupno	ap.	78	35	113			
	%	69,0%	31,0%	100%			

Ukoliko se kriterijska varijabla samoubojstvo počinitelja *post delictum* stavi u relaciju sa varijablom koja definira žive li počinitelj i žrtva u zajedničkom kućanstvu, vidljivo je kako je od 113 počinitelja njih 80 *tempore criminis* živjelo u zajedničkom kućanstvu sa žrtvom. Od njih 80 nešto više od 1/4 *post delictum* počinilo je samoubojstvo. Kod ostalih 33 počinitelja koji *tempore criminis* nisu živjeli u zajedničkom kućanstvu s žrtvom 39,4 % počinilo je samoubojstvo *post*

delictum. Relacija između zajedničkog života počinitelja i žrtve u istom kućanstvu i počiniteljevog samoubojstva *post delictum* kao kriterijske varijable ne pokazuje statističku značajnost ($\chi^2=1,546$, $df=1$, $p=,214$).

3.2. Osobne karakteristike počinitelja

Pod osobnim karakteristikama počinitelja u ovom članku smatraju se spol i dob te obrazovanje počinitelja koji su promatrani u odnosu na počiniteljevo samoubojstvo *post delictum*.

Iz dobivenih rezultata istraživanja vidljivo je da je od ukupno 102 muška počinitelja kaznenog djela ubojstva u obitelji njih 32,4 % *post delictum* počinilo samoubojstvo dok je od 11 počiniteljica njih 18,2 % počinilo samoubojstvo. Relacija između počiniteljevog spol i samoubojstvo počinitelja *post delictum* kao kriterijske varijable ne pokazuje statističku značajnost ($\chi^2=,933$, $df=1$, $p=,334$). Kako je u istraživanju daleko veći udio muških počinitelja ubojstava u obitelji bilo je i za očekivati da će oni nakon ubojstva više činiti samoubojstva. Usporedbom ubojstava praćenih samoubojstvima u 13 država SAD-a te Njemačkoj i Švicarskoj došlo se do sličnih rezultata. Naime, pretežan broj ubojstava nakon kojih je uslijedilo samoubojstvo u sve tri države bilo je ubojstvo između intimnih partera (sadašnji i bivši supružnici, djevojke i mladići), a počinitelji su većinom muškarci (Liem et al.; 2011). Hrvatski autori pronašli su kako je samoubojstvo u slučajevima ubojstva i pokušaja ubojstva u obitelji karakteristično za muške počinitelje (Pavliček, Milivojević Antoliš i Matijević; 2012; 930).

Ukoliko se kriterijska varijabla počiniteljevo samoubojstvo *post delictum* stavi u odnos s počiniteljevom dobi vidljivo je da između tih varijabli nema statističke značajnosti ($\chi^2=6,149$, $df=6$, $p=,407$). Od počinitelja ubojstva u obitelji koji su *tempore criminis* bili maloljetni (od 14 do 18 godina) niti jedan od njih *post delictum* nije počinio samoubojstvo. Od ukupno 19 počinitelja koji su bili u dobi od 21 do 30 godina 21,1 % njih je počinio samoubojstvo. Kod počinitelja koji su *tempore criminis* bili u dobi od 31 do 40 godine (23 počinitelja) 27,7 % počinilo je samoubojstvo dok je od ukupno 21 počinitelja u dobi od 41 do 50 godina 1/3 njih počinilo samoubojstvo. Nadalje, počinitelji koji su bili u dobi od 51 do 60 godina (18 počinitelja) polovina njih je počinila samoubojstvo. Oni počinitelji koji su *tempore criminis* bili u dobi od 61 do 70 godina (14 počinitelja) njih 28,6 % počinilo je samoubojstvo, a kod počinitelja starijih od 71 godine (16 počinitelja) udio onih koji su *post delictum* počinili samoubojstvo iznosio je 37,5 %.

Generalno sagledavajući počiniteljevu dobi moglo bi se zaključiti kako povećanjem starosne dobi počinitelja dolazi do povećanja broja počinitelja koji nakon ubojstva čine samoubojstva, što zapravo znači da počinitelji starije dobi češće nakon ubojstva u obitelji čine samoubojstvo.

Liem et al. (2011) pronašli su kako su počinitelji koji su počinili ubojstvo, a potom samoubojstvo većinom muškog spola, starosti između 25 i 64 godine. Počinitelji starije dobi češće čine samoubojstva (Chan, Beh and Broadhurst; 2010) što odgovara rezultatima ranijih studija vezanih za samoubojstva koje su pokazale kako se rizik činenja samoubojstva obično povećava s dobi (Cavan, 1927; Yap, 1958; Yip, 1995).

Razmatrajući počiniteljevo obrazovanje vidljivo je da je najveći broj počinitelja (70 počinitelja) završio srednju školu ili gimnaziju odnosno stekao srednju stručnu spremu. Od tog apsolutnog broja nešto više od 1/3 njih je nakon ubojstva u obitelji počinilo samoubojstvo. Nakon njih po brojnosti slijede počinitelji koji su završili osam razreda osnovne škole (25 počinitelja) od kojih je 20 % *post delictum* počinilo samoubojstvo. Nadalje, od 8 počinitelja koji nisu završili osnovnu školu 12,5 % počinilo je samoubojstvo dok je kod počinitelja koji su završili fakultet, visoku ili višu školu (5 počinitelja) njih dvoje počinilo samoubojstvo *post delictum*. Niti jedan od dvojice počinitelja koji su polazili, ali nisu završili fakultet, visoku ili višu školu nakon ubojstva u obitelji nije počinio samoubojstvo za razliku od ukupno tri počinitelja koji su završili školu za učenika u privredi gdje su sva trojica počinila samoubojstvo *post delictum*. Odnos između počiniteljevog obrazovanja i njegovog samoubojstva *post delictum* kao kriterijske varijable ne pokazuje statističku značajnost ($\chi^2=10,818$, $df=5$, $p=,055$).

3.3. Ekonomske karakteristike počinitelja

U ovom poglavlju pod ekonomskim karakteristikama počinitelja uzete su u obzir varijable koje definiraju mjesto stanovanja, zaposlenje i imovinski status počinitelja u odnosu na počiniteljevo samoubojstvo *post delictum*.

Kada se kriterijska varijabla koja definira počiniteljevo samoubojstvo *post delictum* stavi u odnos s mjestom stanovanja počinitelja, iako nema statističke značajnosti ($\chi^2=3,973$, $df=5$, $p=,553$), vidljivo je da je od ukupnog broja počinitelja (51 počinitelj) koji su živjeli na selu njih 33,3 % nakon ubojstva u obitelji počinilo samoubojstvo. Nadalje od 19 počinitelja koji su živjeli u gradu njih 36,8 % počinilo je samoubojstvo dok je od po 18 počinitelja koji su živjeli u gradu Zagrebu i u mjestu koje je sjedište županije 11,4 % odnosno 27,8 % nakon ubojstva u obitelji počinilo samoubojstvo. Od 6 počinitelja koji su živjeli u mjestu koje je sjedište općine samo jedan je počinio samoubojstvo.

Razmatrajući počiniteljevo zaposlenje u odnosu s počiniteljevim samoubojstvom *post delictum* kao kriterijskom varijablom vidljiva je statistička značajnost ($\chi^2=19,342$, $df=4$, $p=,001$). Naime, od ukupno 38 počinitelja koji su *tempore criminis* bili u mirovini njih 36,8 % počinilo je samoubojstvo za razliku od 44 počinitelja koja su bila nezaposlena gdje je vidljivo da je samo 13,6 % njih počinilo samoubojstvo. Nadalje od ukupno 21 počinitelja koji su

u vrijeme ubojstva u obitelji bili u radnom odnosu udio onih koji su počinili samoubojstvo iznosio je 42,9 %, dok niti jedan počinitelj koji je povremeno ili sezonski bio zaposlen nije nakon ubojstva u obitelji počinio samoubojstvo (ukupno 3 počinitelja). Ovdje treba napomenuti da se u 7 analiziranih predmeta ne pronalazi podatak je li počinitelj *tempore criminis* bio zaposlen međutim kod tih počinitelja vidljivo je da je njih 6 *post delictum* počinilo samoubojstvo.

Tablica 2.

Zaposlenje u odnosu na samoubojstvo počinitelja *post delictum*

zaposlenje		počinitelj je nakon ubojstva počinio samoubojstvo		ukupno	statistika		
		ne	da		χ^2	df (stupnjevi slobode)	značajnost
nema podataka	ap.	1	6	7	19,342	4	,001
	%	14,3%	85,7%	100%			
nije zaposlen	ap.	38	6	44			
	%	86,4%	13,6%	100%			
zaposlen	ap.	12	9	21			
	%	57,1%	42,9%	100%			
povremeno/sezonski	ap.	3	0	3			
	%	100%	/	100%			
umirovljenik	ap.	24	14	38			
	%	63,2%	36,8%	100%			
ukupno	ap.	78	35	113			
	%	69,0%	31,0%	100%			

Nadalje, imovno stanje najvećeg broja počinitelja *tempore criminis* bilo je dobro (49 počinitelja) nakon čega po pitanju imovnog stanja slijede počinitelji koji nisu bili zaposleni (44 počinitelja). Kod počinitelja čije je imovno stanje bilo dobro njih skoro polovica *post delictum* počinila je samoubojstvo dok je udio nezaposlenih počinitelja koji su počinili samoubojstvo nakon ubojstva u obitelji iznosio 13,6 %. Počinitelja koji su bili lošeg imovnog stanja u vrijeme ubojstva u obitelji bilo je 15 od kojih je 13,3 % počinilo samoubojstvo. Za 5 počinitelja u analiziranim predmetima ne pronalazi se podatak o imovnom stanju međutim vidljivo je kako je njih četvero *post delictum* počinilo samoubojstvo. Kriterijska varijabla počiniteljevo samoubojstvo *post delictum* u relaciji sa varijablom koja definira počiniteljevo imovno stanje pokazuje statističku značajnost ($\chi^2=19,832$, $df=3$, $p=,000$).

Tablica 3.

Imovno stanje počinitelja u odnosu na samoubojstvo *post delictum*

imovno stanje počinitelja		počinitelj je nakon ubojstva počinio samoubojstvo		ukupno	statistika		
		ne	da		χ^2	df (stupnjevi slobode)	značajnost
nema podataka	ap.	1	4	5	19,832	3	,000
	%	20%	80%	100%			
ne zaposlen	ap.	38	6	44			
	%	86,40%	13,6%	100%			
loše	ap.	13	2	15			
	%	86,7%	13,3%	100%			
dobro	ap.	26	23	49			
	%	53,1%	46,9%	100%			
ukupno	ap.	78	35	113			
	%	69,0%	31,0%	100%			

Virkkunen (1974) je istražio socijalne faktore uspoređujući različite regije Finske očekujući da će u zabačenim područjima pronaći iznad prosječnu prevalenciju ubojstava/samoubojstava međutim nije dobio takve rezultate. Nasuprot njemu, Katz (1988) je naveo kako je za počinitelje ubojstava koji pripadaju višem sloju više vjerojatno da će masovnije činiti samoubojstva nakon počinjenog ubojstva. Za razliku od njih Barraclough i Harris' (2002) u svojoj studiji slučajeva ubojstva pa samoubojstva u Engleskoj i Walesu između 1988. i 1992. godine ukazali su kako su ubojstva pa samoubojstva tipična za muške osobe nižih socijalnih slojeva u kojima su žrtve žena i djeca. Diem & Pizarro (2010) navode kako je socio - ekonomski status počinitelja, ali i žrtava kaznenih djela jedan od važnih čimbenika koji utječu na broj ubojstava u obitelji. Ovo istraživanje je pokazalo kako je od ukupnog broja počinitelja koji su nakon ubojstva u obitelji počinili samoubojstvo relativno najveći broj onih koji su bili u mirovini i koji su bili zaposleni te onih koji su bili dobrog imovnog stanja što bi zapravo značilo da nezaposlenost i loše imovno stanje počinitelja nije od presudne važnosti za činjenje samoubojstava.

3.4. Utjecaj opojnih sredstava i počiniteljevo zdravlje

Od ukupno 113 počinitelja u analiziranim predmetima najveći broj njih odnosno 67 počinitelja nije bilo sklono konzumiranju alkohola. Od tih počinitelja 31,3 % počinilo je samoubojstvo *post delictum*. Nakon počinitelja koji nisu

skloni konzumiranju alkohola po brojnosti slijede počinitelji koji prekomjerno konzumiraju alkohol (20 počinitelja) te počinitelji koji povremeno konzumiraju alkohol (14 počinitelja). Počinitelja koji su ovisni o alkoholu u uzorku je bilo deset. Za potrebe istraživanja povremena konzumacija alkohola počinitelja definirana je kao povremena konzumacija velikih količina alkoholnih pića.

Podatci su pokazali kako je od ukupnog broja počinitelja koji prekomjerno konzumiraju alkohol njih 20 % počinilo samoubojstvo dok je udio počinitelja koji su počinili samoubojstvo u ukupnom broju počinitelja ovisnih o alkoholnim pićima iznosio 30 %. Od 14 počinitelja koji su povremeno konzumirali alkohol 42,9 % počinilo je samoubojstvo. U dva analizirana predmeta ne pronalazi se podatak o počiniteljevoj sklonosti konzumiranju alkohola međutim u tim slučajevima jedan počinitelj je *post delictum* počinio samoubojstvo, a drugi nije. Počiniteljeva sklonost konzumiranju alkohola u odnosu na kriterijsku varijablu počiniteljevog samoubojstva *post delictum* ne pokazuje statističku značajnost ($\chi^2 = 2,399$, $df = 4$, $p = ,663$).

Dundović (2008) je u svojem istraživanju pronašao da nakon počinjenja ubojstva intimnog partnera najveći udio počinitelja (91,7 %) nije pokušao samoubojstvo dok su samoubojstvo najčešće pokušavali počinitelji koji su ovisni o alkoholu (11,1 %), oni koji ne piju prekomjerno (9,2 %), a najrjeđe oni koji prekomjerno piju.

Tablica 4.

Utjecaj opojnih sredstava na počinitelja *tempore criminis* u odnosu na samoubojstvo *post delictum*

utjecaj opojnih sredstava na počinitelja <i>tempore criminis</i>		počinitelj je nakon ubojstva počinio samoubojstvo		ukupno	statistika		
		ne	da		χ^2	df (stupnjevi slobode)	značajnost
nema podataka	ap.	16	17	33	13,353	4	,010
	%	48,5%	51,5%	100%			
triježan	ap.	34	15	49			
	%	69,4%	30,6%	100%			
pod utjecajem alkohola	ap.	23	3	26			
	%	88,5%	11,5%	100%			
pod utjecajem droge	ap.	2	0	2			
	%	100,0%	/	100%			
pod utjecajem lijekova	ap.	3	0	3			
	%	100,0%	/	100%			
ukupno	ap.	78	35	113			
	%	69,0%	31,0%	100%			

Od ukupno 49 počinitelja koji su u vrijeme počinjenja djela bili trijezni njih 30,6 % je nakon ubojstva u obitelji počinilo samoubojstvo. Za razliku od njih 26 počinitelja koji su u vrijeme ubojstva u obitelji bili pod utjecajem alkohola svega 11,5 % njih počinilo je samoubojstvo. Niti jedan počinitelj od počinitelja koji su u vrijeme ubojstva u obitelji bili pod utjecajem lijekova ili opojnih droga nije počinio samoubojstvo. Ovdje treba uzeti u obzir da kod 33 počinitelja nije bio poznat podatak da li su u vrijeme ubojstva u obitelji bili pod utjecajem opojnih sredstava međutim vidljivo je da je 51,5 % tih počinitelja počinilo samoubojstvo nakon ubojstva u obitelji. Varijabla koja definira utjecaj opojnih sredstava na počinitelja *tempore criminis* u odnosu sa kriterijskom varijablom samoubojstvo počinitelja *post delictum* pokazuje statističku značajnost ($\chi^2=13,353$, $df=4$, $p=,010$). Iz dobivenih podataka moglo bi se zaključiti kako alkohol *tempore criminis* nije odlučan čimbenik kod činjenja samoubojstva nakon ubojstva u obitelji jer je daleko veći broj trijeznih počinitelja činilo samoubojstvo nego počinitelja koji su *tempore criminis* bili pod utjecajem alkohola.

Iz podataka koji su dobiveni provedenim istraživanjem vidljivo je kako od ukupno 113 počinitelja 97 počinitelja nije bilo ovisno o alkoholu i opojnim drogama. Nadalje, od ukupnog broja počinitelja koji nisu bili ovisni o alkoholu i opojnim drogama njih 30,9 % *post delictum* počinilo je samoubojstvo. Od ukupnog broja počinitelja njih 7 nije se ranije liječilo od ovisnosti i jedan od njih je *post delictum* počinio samoubojstvo. Od pet počinitelja koju su se liječili od ovisnosti o alkoholu tri su počinila samoubojstvo nakon ubojstva u obitelji dok od ukupno dva počinitelja koja su se liječila od ovisnosti o opojnim sredstvima niti jedan nije počinio samoubojstvo *post delictum*.

Kod dva počinitelja ubojstva u obitelji u analiziranim predmetima ne pronalazi se podatak o njihovoj ranijoj liječenosti, ali iz dobivenih podataka vidljivo je kako je jedan počinio samoubojstvo, a drugi nije. Varijabla koja definira počiniteljevu raniju liječenost od ovisnost u odnosu na varijablu koja definira počiniteljevo samoubojstvo *post delictum* ne pokazuje statističku značajnost ($\chi^2=4,118$, $df=4$, $p=,380$).

U analiziranim predmetima od ukupnog broja počinitelja najveći broj njih odnosno 91 počinitelj nije bolovao od neke kronične bolesti. Kod tih počinitelja vidljivo je da je nešto više od 1/4 počinitelja nakon ubojstva u obitelji počinilo samoubojstvo. Od 21 počinitelja koji nisu bolovali od neke kronične bolesti udio počinitelja koji su *post delictum* počinili samoubojstvo iznosio je 42,9 %. Odnos između varijable koja definira počiniteljeve kronične bolesti i kriterijske varijable počiniteljevog samoubojstva *post delictum* ne pokazuje statističku značajnost ($\chi^2=4,137$, $df=2$, $p=,126$).

Nadalje, varijabla koja definira počiniteljev psihički status u odnosu sa varijablom koja definira počiniteljevo samoubojstvo *post delictum* pokazuje statističku značajnost ($\chi^2=12,238$, $df=4$, $p=,016$). Iz dobivenih rezultata vidljivo je kako je od ukupnog broja počinitelja najveći broj bio neupadljivog psihičkog

statusa (75 počinitelja). Kod tih 17 počinitelja udio onih koji su nakon ubojstva u obitelji počinili samoubojstvo iznosio je 40 %. Počinitelja koji su bolovali od neke duševne smetnje u uzorku je bilo 35 od koji je 11,4 % počinilo samoubojstvo *post delictum*. Po jedan počinitelj u ukupnom uzorku počinitelja ubojstava u obitelji bio je zaostao ili zaostao i bolestan te niti jedan od tih počinitelja *post delictum* nije počinio samoubojstvo. Za jednog počinitelja u analiziranim predmetima nije pronađen podatak o njegovom psihičkom statusu međutim vidljivo je kako je taj počinitelj *post delictum* počinio samoubojstvo.

Tablica 5.

Počiniteljev psihički status u odnosu na samoubojstvo *post delictum*

psihički status		počinitelj je nakon ubojstva počinio samoubojstvo		ukupno	statistika		
		ne	da		χ^2	df (stupnjevi slobode)	značajnost
nema podataka	ap.	0	1	1	12,238	4	,016
	%	/	100%	100%			
neupadljiv	ap.	45	30	75			
	%	60,0%	40,0%	100%			
zaostao	ap.	1	0	1			
	%	100%	/	100%			
bolestan	ap.	31	4	35			
	%	88,6%	11,4%	100%			
zaostao i bolestan	ap.	1	0	1			
	%	100%	/	100%			
ukupno	ap.	78	35	113			
	%	69,0%	31,0%	100%			

Ukoliko se varijabla koja definira raniju počiniteljevu liječenost zbog duševnih smetnji stavi u relaciju s varijablom koja definira počiniteljevo samoubojstvo *post delictum* kao kriterijskom varijablom vidljiva je statistička značajnost ($\chi^2=9,161$, $df=2$, $p=,010$). Kako je već ranije rečeno najveći broj počinitelja u analiziranom uzorku nije bolovao od neke duševne smetnje. Od 76 počinitelja neupadljivog psihičkog statusa među koje je ubrojen i jedan počinitelj koji je bio zaostao vidljivo je kako je udio počinitelja koji su *post delictum* počinili samoubojstvo iznosio 39,5 %. Kod 35 počinitelja koji su bolovali od neke duševne smetnje pronađeno je kako su svi ranije liječeni dok je udio onih koji su *post delictum* počinili samoubojstvo iznosio 11,4 %.

U dva analizirana slučaja ne pronalazi se podatak je li počinitelj ranije liječen zbog duševne smetnje međutim vidljiv je podatak kako je jedan od tih počinitelja *post delictum* počinio samoubojstvo, a drugi nije.

Inozemni znanstvenici navode da iako kod velikog udjela počinitelja ubojstava nije dijagnosticirana duševna bolest ona je znatno češća kod počinitelja ubojstava nego kod počinitelja drugih kaznenih djela ili općenito u populaciji (Hiroeh, Appleby, Mortensen, & Dunn, 2001; Schanda et al., 2004; Shaw et al., 2006).

Tablica 6.

Ranija počiniteljeva liječenost zbog duševnih smetnji u odnosu na samoubojstvo *post delictum*

počinitelj je ranije liječen zbog duševnih smetnji		počinitelj je nakon ubojstva počinio samoubojstvo		ukupno	statistika		
		ne	da		χ^2	df (stupnjevi slobode)	značajnost
nema podataka	ap.	1	1	2	9,161	2	,010
	%	50%	50%	100%			
nije bolovao od duševnih smetnji	ap.	46	30	76			
	%	60,5%	39,5%	100%			
liječen	ap.	31	4	35			
	%	88,6%	11,4%	100%			
ukupno	ap.	78	35	113			
	%	69,0%	31,0%	100%			

Iako je provedenim istraživanjem pronađeno da je relativno veliki udio počinitelja ubojstava u obitelji (1/3 počinitelja) bolovala od nekog oblika duševne smetnje iz dobivenih rezultata može se zaključiti da ta smetnja nije imala značajnog utjecaja na počiniteljevo činjenje samoubojstva nakon ubojstva u obitelji. Takav zaključak potkrepljuje i činjenica da je svega 12,9 % počinitelja liječenih zbog neke duševne smetnje počinilo samoubojstvo za razliku od 85,7 % počinitelja koji su počinili samoubojstvo, a nisu bolovali od duševne smetnje.

3.5. Sredstvo počinjenja ubojstva i počiniteljevo samoubojstvo *post delictum*

Najveći broj počinitelja iz uzorka istraživanja ubojstvo u obitelji počinilo je uporabom vatrenog oružja (34,5 %), potom uporabom hladnog oružja ili oruđa (30,2 %) zatim nekim tupotvrđim predmetom (15 %) i fizičkom snagom (rukama ili rukama i nogama) (13,3 %). Ostali relativni udjeli sredstva izvršenja otpadaju na sredstva čije su relativne frekvencije vrlo male. Ukoliko se kriterijska varijabla koja definira počiniteljevo samoubojstvo *post delictum* stavi u odnos s sredstvom počinjenja ubojstva u obitelji vidljiva je statistička značajnost ($\chi^2=38,759$, $df=10$,

p= ,000). Naime, kod počinitelja koji su ubojstvo počinili vatrenim oružjem njih 64,1 % nakon počinjenja ubojstva u obitelji počinilo je samoubojstvo. Kod počinitelja koji su počinili ubojstvo hladnim oružjem njih 14,7 % je počinilo samoubojstvo, dok je kod počinitelja koji su ubojstvo u obitelji počinili uporabom fizičke snage dvoje počinitelja počinilo samoubojstvo. Od počinitelja koji su ubojstvo počinili tupotvrdim predmetom samo je jedan počinio samoubojstvo. Treba napomenuti kako u uzorku istraživanja kod jednog počinitelja nije poznato sredstvo kojim je počinio ubojstvo, ali je poznato da je nakon njega počinio samoubojstvo. Obzirom da je u pojedinim predmetima ubijeno više osoba zbog čega je ukupan broj žrtava veći od broja počinitelja, u tablici koja slijedi, uzeto je u obzir sredstvo kojim je ubijena jedna od žrtava.

Tablica 7.

Sredstvo s kojim je počinjeno ubojstvo u obitelji u odnosu na samoubojstvo počinitelja *post delictum*

sredstvo kojim je počinjeno ubojstvo u obitelji		počinitelj je nakon ubojstva počinio samoubojstvo		ukupno	statistika		
		ne	da		χ^2	df (stupnjevi slobode)	značajnost
nema podataka	ap.	0	1	1	38,759	10	,000
	%	/	100%	100%			
rukama	ap.	11	2	13			
	%	84,6%	15,4%	100%			
rukama i nogama	ap.	2	0	2			
	%	100%	/	100%			
tupotvrdim predmetom	ap.	16	1	17			
	%	94,1%	5,9%	100%			
hladnim oružjem	ap.	29	5	34			
	%	85,3%	14,7%	100%			
vatrenim oružjem	ap.	14	25	39			
	%	35,9%	64,1%	100%			
eksplozivnom napravom	ap.	0	1	1			
	%	/	100%	100%			
kabelom od glačala	ap.	1	0	1			
	%	100%	/	100%			
polio žrtvu lakozapaljivom tekućinom i zapalio	ap.	3	0	3			
	%	100%	/	100%			
konopom	ap.	1	0	1			
	%	100%	/	100%			
heroinom	ap.	1	0	1			
	%	100%	/	100%			
ukupno	ap.	78	35	113			
	%	69,0%	31,0%	100%			

Ukoliko se nakon počinjenja kaznenog djela ubojstva u obitelji promatra koliko je počinitelja počinilo samoubojstvo vidljivo je da je od ukupno 113 počinitelja njih 35 počinilo samoubojstvo. U ukupnom broju počinitelja koji su počinili samoubojstvo nakon počinjenja ubojstva u obitelji relativno je najveći udio onih koji su ga počinili vatrenim oružjem, 71,4 %, nakon čega slijede po dva počinitelja koja su ga počinila hladnim oružjem, odnosno eksplozivnim sredstvom te vješanjem.

Od sredstava kojim su ostali počinitelji počinili samoubojstvo u po jednom slučaju javlja se kombinacija alkohola i tableta, otrov, plin koji je zapaljen otvorenim plamenom i bacanje s visine. Niti jedan počinitelj nije počinio samoubojstvo nekim tupo tvrdim predmetom, dok se u dva slučaja u kojima se kao sredstvo samoubojstva pojavljuje hladno oružje ili oruđe koristio nož.

Ovdje je važno naglasiti kako je od ukupno 39 počinitelja koji su ubojstvo u obitelji počinili uporabom vatrenog oružja njih 24 *post delictum* vatrenim oružjem počinili samoubojstvo. Ukoliko se sredstvo kojim je počinjeno ubojstvo u obitelji stavi u odnos s vrstom sredstva s kojim je počinjeno samoubojstvo *post delictum* vidljiva je statistička značajnost ($\chi^2=2,370$, $df=80$, $p=,000$). Nadalje, istraživanjem se pronalazi kako su 32 počinitelja vatreno oružje kojim su počinili ubojstvo u obitelji posjedovali ilegalno, jedan počinitelj je za počinjenje koristio tuđe oružje, dok je 6 počinitelja vatreno oružje posjedovalo legalno.

Pavliček i dr. (2014; 106) pronašli su kako među počiniteljima koji su nakon počinjenja kaznenog djela ubojstva u obitelji pokušali ili počinili samoubojstvo, najveći broj njih (15,3 %) samoubojstvo pokušao ili počinio vatrenim oružjem, a potom hladnim oružjem (5,5 %).

4. ZAKLJUČAK

Ubojstvom u obitelji počinitelj ne usmrćuje bilo koju osobu nego sebi blisku osobu. Kao što je već rečeno u uvodnom dijelu na počinitelja svakog kaznenog djela pa tako i počinitelja ubojstva u obitelji djeluje više egzogenih i endogenih čimbenika. Takvi čimbenici djeluju i na počinitelja samoubojstva koji znaju biti „popratna pojava“ svih ubojstava pa tako i ubojstava u obitelji.

Ovdje se može postaviti pitanje koje su to razlike između počinitelja ubojstava u obitelji koji *post delictum* čine samoubojstvo i onih koji to ne čine. To pitanje vrlo je važno ne samo u smislu pokušaja preveniranja samoubojstava nakon ubojstava već i u smislu same prevencije ubojstava u obitelji.

Kako su ubojstva u obitelji multikauzalna pojava tako su i samoubojstva počinitelja *post delictum* multikauzalna pojava. Stoga su u istraživanju koje je prikazano u ovom radu obuhvaćene samo neke razlike između počinitelja ubojstava u obitelji s obzirom na počiniteljevo samoubojstvo *post delictum*. Iz dobivenih rezultata vidljivi su pojedini rizični čimbenici koji mogu upućivati na

to da će počinitelj *post delictum* počiniti samoubojstvo. Uz to dobiveni rezultati istraživanja pokazali su kako neki čimbenici koji se možda smatraju ili su se smatrali da utječu ili pridonose počiniteljevoj odluci da počinu samoubojstvo nisu od velike važnosti za činjenje samoubojstava *post delictum*.

Iako je najveći broj ubojstava u obitelji počinjen između bračnih drugova i rođaka po krvi u ravnoj lozi iz dobivenih rezultata istraživanja vidljivo je da ukoliko se ubojstvo u obitelji počinu između bračnih ili izvanbračnih supružnika, ali i između bivših bračnih i izvanbračnih supružnika postoji veća vjerojatnost da će počinitelj nakon počinjenog ubojstva počinu samoubojstvo nego ukoliko se ubojstva čine između rođaka i srodnika. Jedan od razloga tome vjerojatno je povezan i sa počiniteljevom motivacijom vezanom za sam čin ubojstva kao što je primjerice ljubomora, strah od napuštanja, želja za brakorazvodom ili brakorazvod.

Kao što su pokazala inozemna istraživanja (Liem et al.; 2011; Chan, Beh and Broadhurst; 2010; Cavan, 1927; Yap, 1958; Yip, 1995) i ovo istraživanje je pokazalo ukoliko se generalno sagleda počiniteljeva dobi moglo bi se zaključiti kako povećanjem starosne dobi počinitelja dolazi do povećanja broja počinitelja koji nakon ubojstva čine samoubojstva što zapravo znači da počinitelji starije dobi češće nakon ubojstva u obitelji čine samoubojstvo. Nadalje, istraživanje je pokazalo kako je od ukupnog broja počinitelja koji su nakon ubojstva u obitelji počinili samoubojstvo relativno najveći broj onih koji su bili u mirovini i koji su bili zaposleni te onih koji su bili dobrog imovnog stanja što bi zapravo značilo da nezaposlenost i loše imovno stanje počinitelja nije od presudne važnosti za činjenje samoubojstava. Podatak da je od ukupno 113 počinitelja 1/3 počinitelja u vrijeme ubojstva bila u mirovini te da je od te 1/3 počinitelja njih 36,8 % počinilo samoubojstvo *post delictum* mogao bi se povezati sa ranije iznesenim rezultatom da počinitelji starije dobi češće nakon ubojstva u obitelji čine samoubojstvo.

Iako bi netko možda zaključio kako je alkohol jedan od važnih čimbenika koji utječe na počinitelja da *post delictum* počinu samoubojstvo provedeno istraživanje je pokazalo suprotne rezultate. Naime, od svih počinitelja koji su *post delictum* počinili samoubojstvo udio onih koji su bili pod utjecajem alkohola iznosio je 8,6 %.

Interesantni podatci se pronalaze prilikom analize počiniteljevog psihičkog statusa. Iako je provedenim istraživanjem pronađeno da je relativno veliki udio počinitelja ubojstava u obitelji (1/3 počinitelja) bolovala od nekog oblika duševne smetnje iz dobivenih rezultata može se zaključiti da ta smetnja nije imala značajnog utjecaja na počiniteljevo činjenje samoubojstva nakon ubojstva u obitelji. Takav zaključak potkrepljuje i činjenica da je svega 12,9 % počinitelja liječenih zbog neke duševne smetnje počinilo samoubojstvo za razliku od 85,7 % počinitelja koji su počinili samoubojstvo, a nisu bolovali od duševne smetnje.

Vrlo bitan rizični čimbenik kod ubojstava u obitelji, ali i kod samoubojstava počinitelja *post delictum* je ilegalno posjedovanje vatrenog oružja. Naime, najveći

broj počinitelja svoje bliske osobe usmrćivao je uporabom vatrenog oružja te je najveći broj tih počinitelja nakon ubojstva u obitelji činio samoubojstvo. Vrlo bitno je za naglasiti kako je od ukupno 39 počinitelja koji su ubojstvo u obitelji počinili uporabom vatrenog oružja njih 24 od ukupno 35 počinitelja koji su počinili samoubojstvo *post delictum* samoubojstvo počinilo vatrenim oružjem. Isto tako 32 počinitelja vatreno oružje je posjedovalo ilegalno. Stoga, bi se moglo zaključiti kako je ovo istraživanje pokazalo kako posjedovanje, pogotovo ilegalnog, vatrenog oružja predstavlja određeni rizik kod ubojstava u obitelji, općenito, ali i veliku vjerojatnost da će počinitelj nakon ubojstva u obitelji počiniti samoubojstvo. U budućnosti potrebno je i dalje poduzimati prikladne mjere i radnje u cilju suzbijanja dostupnosti, nabavke i posjedovanja vatrenog oružja općenito, a pogotovo ilegalnog vatrenog oružja.

Vezano za rezultate provedenog istraživanja treba navesti i jedan ograničavajući faktor koji je vezan uz činjenicu da kod pojedinih analiziranih varijabli zbog nedovoljno detaljnog prikupljanja anamnestičkih podataka o počinitelju tijekom kriminalističkih istraživanja, ali i tijekom kaznenog postupka nisu bili dostupni svi podatci za analizu.

Međutim, provedeno istraživanje pokazalo je kako pojedini analizirani čimbenici predstavljaju neke od rizičnih čimbenika koji ukazuju da bi nakon ubojstva u obitelji počinitelj mogao počiniti samoubojstvo. U budućnosti trebala bi se posvetiti veća pozornost fenomenu samoubojstva počinitelja ubojstava u obitelji *post delictum* kroz detaljnije analize i istraživanja. Isto vrijedi i za analize i istraživanja uzroka ubojstava u obitelji kako bi se izradili adekvatni, individualni, preventivni programi u koje ne bi bile uključene samo rizične obitelji već i sva nadležna državna tijela. Na taj način bile bi veće mogućnosti sprječavanja ubojstva u obitelji, ali i samoubojstva počinitelja *post delictum*.

LITERATURA

1. Barraclough, B., Hariss, EC. (2002), Suicide Preceded by Murder: the Epidemiology of Homicide – Suicide in England and Wales 1988 – 92, *Psychological Medicine*, 32:577-84.
2. Bridges, F. S., Lester, D. (2011), Homicide-suicide in the United States, 1968 – 1975, *Forensic Science International*, 206, str. 185-189.
3. Cavan, R. (1927), *Suicide*. New York: Russell & Russell.
4. Chan, A.C.Y, Beh, P.S.L. and Broadhurst, R.G. (2010), To Flee or Not: Postkilling Responses Among Intimate Partner Homicide Offenders in Hong Kong, *Homicide Studies*, 14(4), str. 400-418.
5. Diem, C., Pizarro, J. (2010), Social Structure and Family Homicides, *Jurnal for Family Violence* (25), str. 521 – 532.
6. Dundović, D. (2008), Ubojstva intimnih partnera i alkohol, *Hrvatski*

- ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 1, str. 177 - 203.
7. Dutton, D. G., Kerry, G. (1999), Modus operandi and personality disorder in incarcerated spousal killers, *International Journal of Law and psychiatry*, 22, 287 - 299.
  8. Hiroeh, U., Appleby, L., Mortensen, P. B., & Dunn, G. (2001), Death by homicide, suicide, and other unnatural causes in people with mental illness: A population-based study. *Lancet*, 358, 2110-2112.
  9. Katz, J. (1988), *Seductions of Crime, Moral and Sensual Attractions in Doing Evil*, USA, BasicBooks.
  10. *Kazneni zakon Republike Hrvatske*, (Narodne novine br. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08).
  11. Kovčo, I. (1996), Neke karakteristike ubojstava intimnih partnera u Hrvatskoj, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, Zagreb, vol. 3 (1) str. 111 - 126.
  12. Liem, M., Barber, C., Markwalder, N., Killas, M., Nieuwebeerta, P. (2011), Homicide-suicide and other violent deaths: An international comparison, *Forensic Science International*, 207, str. 70-76.
  13. Liem, M., de Veta, R., Koenraadta, F. (2010), Filicide followed by parasuicide: A comparison of suicidal and non-suicidal child homicide, *Child Abuse & Neglect* 34, str. 558-562.
  14. Liem, M., and Roberts, D., W. (2009), Intimate Partner Homicide by Presence or Absence of a Self-Destructive Act. *Homicide Studies*, 13(4), str. 339–354.
  15. Liem, M.C.A. & Koenraadta, F., (2007), Homicide – suicide in the Netherlands: A Study of newspaper reports, 1992 – 2005, *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 18(4), 482 – 493.
  16. *Obiteljski zakon*, (Narodne novine, br. 116/03, 17/04, 136/04, 107/07, 57/11, 61/11).
  17. Pavliček, J., Milivojević Antoliš, L., Matijević, A. (2012), Neke rodne karakteristike počinitelja ubojstava i pokušaja ubojstava u obitelji, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 19(2), str. 917 – 934.
  18. Pavliček i dr. (2014), *Ubojstva u obitelji*, Međunarodno kriminalističko udruženje, Zagreb.
  19. Shaw, J., Hunt, I. M., Flynn, S., Meehan, J., Robinson, J., Bickley, H., et al. (2006), Rates of mental disorder in people convicted of homicide: National clinical survey. *British Journal of Psychiatry*, 188, str. 143-147.
  20. Schanda, H., Knecht, G., Schreinzer, D., Stompe, T., Ortwein-Swoboda, G., & Waldhoer, T. (2004), Homicide and major mental disorders: A 25-year study. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 110, str. 98-107.
  21. Singer, M. i dr. (2005), *Kriminologija delikata nasilja*, Nakladni zavod Globus, Zagreb.

22. Virkkunen, M. (1974), Suicide Linked to Homicide, *Psychiatric Quarterly* 48:276-82.
23. Yap, P. M. (1958), *Suicide in Hong Kong*. Hong Kong: Hong Kong University Press.
24. Yip, S. F. (1995), *Suicides in Hong Kong 1981-1994* (Research Report Serial No. 94), Hong Kong: University of Hong Kong.

SUMMARY

SOME DIFFERENCES BETWEEN PERPETRATORS OF MURDER OF FAMILY MEMBERS CONSIDERING PERPETRATORS SUICIDE *POST DELICTUM*

From the phenomenological point of view, all forms of crime, especially the more serious forms of violence, such as murder and aggravated murder, especially those of family members have a destructive effect on the social environment. Phenomenological speaking there are different modalities of murders of family members while from the etiological point of view it can be said that there are numerous exogenous and endogenous factors affecting the perpetrator of a murder in the family. This paper shows some differences between perpetrators who committed suicide after committing murder in the family and those who did not; this is done regarding to the type of family relationship, used means, some personal and economic characteristics, the use of intoxicating substances and medical conditions of perpetrators in order to determine whether and by which characteristics perpetrators who commit suicide differ from those who do not. In the future, this aspect should be taken into consideration for the prevention of murders of family members, and also in order to prevent perpetrators from committing murder of family members and then suicide thus avoiding deserved punishment.

Key words: family, murders of family members, perpetrator, suicide, prevention.